

מסורת הש"ס

(א) [ע"ז ח:א] (ב) סוטה י:א
למן קד, (ג) [תוספתא
פ"ה] (ד) [ש"ס תוספתא
מגילה טז: ד"ה אלה
ורש"י מכות ה:א]
(ה) [תוספתא פ"א, ו] (ז) [ז"ל
יומן וז"ה ב"ה
בדקדוק, ו] (ח) [לעיל ס"ה:
(ת) [תוספתא פ"א]

תורה אור השלם

1. אם לא תדע לך
הדקה בנשים צאי לך
בעקבי הוצאן ורעי את
גדתיך על משכנות
הרעים:

שיר השירים א ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דפחתי לך
קודם ד"ה דיני:

מוסף רש"י

לפום גמלא שיחנא
השמי לפי הגמל (לקמן
דק) לפי כח הגמל מרעין
משאלו (סוטה יג:). וזו
פשיטתו. וזו מדינה שכן
שמינת שבוזי טרי, כל
כסף מדינה אחד משמונה
בכסף זכרי כדלמרתין לעיל
סלם מדינה פלגא דחזא
שכח אחד משמונה כסלם
(לעיל סוטה).

תוספות ר"ד

א"ר א קופה של
בשמים אמר ר"א לא
נאמר בדברים הללו
אלא בירושלים פירוש
ששם הנשים מתקטנות
בבשמים ביותר: בעי
ר"א במנה הניחוש או
במנה המתקבל שבת
ראשונה או כל שבת
ושבת חודש ראשון או
כל חודש וחודש שנה
ראשונה או כל שנה
ושנה תיקו: א"ר ש"ב
א"ר גמלים של ערביא
אשה גובה פורנא מהם
א"ר פפי הני תוחבי
דבי מכסי אשה גובה
פורנא מהן פ"י כותבתה
שאפי' שאינה נגבית
ממטלטלי אלא ממקרקעי
כיון שמו"מ היה באלו
המטלטלים וברוב כתובי
הם נמצאים כל אשה
סבכא רעהה עליהן כמו
שומכין על הקרקע וגובה
מהן: א"ר מריש הוה
אמינא הני ארנקי במחוז
אשה גובה פורנא מהן
מאי טעמא אסמכתיהו
עלייהו כיון דחזי דשקלי
לוו ונפקי וכי משכחי ארעא
וצני בהו אמינא אארעא
שמע מינה אסמכתא
ארקע היא פ"י הנשים
הגובות כתובתן כשהיו
גובין להם מהנהו ארנקי
היו קונין בהן קרקע
וכבר יתקנו הגאונים
בישיבות שכתובת אשה
ובע"ה גובין מטלטלין

מציעין סחסי. תחת רגליו להלך עליהם: **לפום גמלא שיחנא.** לפי
כח הגמל יטעניוהו משא: **אם לא תדעי.** אם לא תדעני לך כנסת
ישראל לשמור את המורה נאי לך וגו' סופך ללכת בעקבי האלון
ולרעות את גדיותיך: **וזכ.** חמיכות זה: **והרי הוא כשוויו.** לא יוסף

שליש ולא יפחות חומש: **וזכ הרי הוא כשוויו.** וזה שזכר הרי הוא כשוויו.
כללים. וזה שזכר הרי הוא כשוויו.
ומפרש ואזיל מאי כלים: **דיני וזכ.**
שהן טבועין: **הרי הן ככספים.**
להוסיף שליש לפי שמוזמנים לשכר:
לפורטן. שיש להן קצבת מטבע
להחליפין ממיד דינרי כסף ובפרטות
להוצאה ולסחורה: **(ה) דפחתי.** לפי
משמשתמשין בהן והוא מקבלן בפחות
חומש: **אי נימא אסיפא.** אדנירי
זה: **ואינעית אימא.** כללים של
כסף דפחתי ולא תקשי לר' יוחנן דכי
אמר רבי יוחנן בגרוטאות גדולות
ומתניתין דהבא פריכא גרוטאות
דקות שנופל מהן כשמשתמשין בהן:
דממלא. דק דק של זה ששקורין
פלל"ל: **בשמים של אנטוניה.** הוא
עיקר סחורתן ואשה שהכניסה לגעלה
שום מהם הרי הן ככספים להוסיף
שליש: **פרנא.** ריוח שלישי: **סופי**
דכי מכסי. שמלות של אותו מקום:
אשלי. חבלים: **ארנקי דמחוזא.**
כיסין מלאין מעות: **פרנא.** לזה
שמעתי כתובה מנכסי יתומים ולא
אמרין מטלטלי דיתמי לא משמעדי
לבעל חוב: **אסמכתיהו עלייהו.**
וגביין מטלטלי כי הני שהן להן במקום
קרקעות לפי שבעלי סחורה הם:
דשקלי לכו. הנשים האלמנות והגרורות
שגובות כתובתן: **אארעא הוא.** ואין
גובות אלא מן הקרקע מן היתומים:
מתני' וכן המשיא את היסומה.
גבאי דקדק: **גב' וזו**
פשיטתו. וזו מדינה שמונה מהן זה
זכרי: **לספרינא.** מונוות של דקדק:
שכח

הן בשוויהן דברי רשב"ג שרכן שמעון בן גמליאל אומר במקום שנהגו שלא
לפורטן שמין אותם והרי הן בשוויהן מ"מ ככליו מיבעי ליה קשיא איבעית
אימא הכא במאי עסקינן בדהבא פריכא רב אשי אמר בממלא אמר רבי ינאי
בשמים של אנשוכיא הרי הן ככספים אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי
יוחנן אגמלים של ערביא אשה גובה פרנא מהם אמר רב פפי הני תוחבי
דבי מכסי אשה גובה פרנא מהם ואמר רב פפי הני שקי דרודיא ואשלי
דקמחוניא אשה גובה פרנא מהן אמר רבא מריש הוה אמינא הני ארנקי
דקמחוזא אשה גובה פרנא מהם מאי טעמא אסמכתיהו עלייהו כיון דחזאי
דשקלי להו ונפקי וכי משכחי ארעא וצני בהו אמינא אסמכתיהו אארעא
הוא: מתני' יהמשיא את בתו סתם לא יפחות לה מחמשים וזו פסק
להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשאכניסנה לביתי אכנסנה בכסותי אלא
וזו אם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה: גב' אמר אביי חמשים וזו
פשיטתו מומאי מדקתני סיפא אם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה ואמרין
מאי כיס אמר רחבה ארנקי של צדקה ואי סלקא דעתין חמשים וזו ממש
אם יש בכיס כמה יתבינן לה אלא שמע מינה חמשים וזו פשיטת ת"ר ייתום
ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום
מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין אשה דרכה לחזור ויתום ויתומה
שלכח
עלמא דרזנן הוי מנה זכרי כדמשמע דפרק קמא (לעיל יב:) גבי צית דין של כהנים גזים כ' וכו'

מציאת האשה פרק ששי כתובות סז.

זהב הרי הוא כשוויו. פירש ר"ח דכלי זהב מיירי כגון נומים
וטבעות וא"ת מאי קאמר לא כללים של זהב דלא פחתי הא
כללים איירי וי"ל דהכי פירושו מאי לאו כללים דכסף דפחתי דהא
זהב כיון שהיא לזנשת ממיד נומים וטבעות אע"פ שאינם נפחמים

אשה רואה להחמקטן בהן כללים של זהב דלא פחתי פירוש כגון כוסות
וקערות של זהב דלע"ג דכי משתמשי
בהן פחתי כשל כסף מיהו אגב ויקרס
אין משתמשין בהן ממיד ובהנהו
פשיטא שהם כשוויין דלא משתמשין
בהם כולי האי דפחתי הכי נמי נומים
וטבעות משום קישוט שלהן אינה רואה
לפחות ככליו מיבעי ליה פ"י שעומד
בכלותיו ובחשיבותו ואינו פוחת חומש
ומסיק דהבא פריכא פירוש צריכתא
דהבא פריכא איירי פ"י וזה שזכר
והכי קמני וזה שזכר הרי הוא כללים
דהיינו כללים של זהב כמו שאמר רבי
יוחנן אע"פ שהוא שזכר כיון שאינו
פוחת חסון כללים:

במלא. וזה שזכר הניטל מן הארץ
ממולא:

אלא ארישא. מדרזנן פריך:
גמלים של ערביא אשה גובה
פרנא מהם. פ"י דקונט'
ריוח שלישי שהם ככספים שמוסיף
הבעל שלישי וקשה לר"ת דה"ל למימר
הרי הן ככספים דקאמר רבי ינאי
וגראה לו דכמוזה איירי שהאשה
גובה כתובתה מהן דאסמכתיהו
עלייהו כמו שפי' דקונטרס עלמנו גבי
ארנקי דמחוזא ומכלל פוסקין דמטלטלי
דיין משמעדי לכתובה דהו כגמלים
דערצי ואשלי דקמחוניא דאסמכתיהו
עלייהו ואין נראה לר"ת דאי קרקע
דמו כהני דשמעתמא א"ת לא מכרס
הבעל מולא אשמו מיד אלקוחות
לאחר מותו ואם כן לדבריהם בעולה
תקנת השוק אלא מחמת תקנת
הגאונים גבאי דמטלטלי דיתמי כמו
שכתבנו בכתב רב שירא גאון:

אמר אביי חמשים וזו פשיטת ב'.
וא"ת אמאי אינטרין למיפשת
ממתני' תפשוט מדרב יהודה אמר
רב דלמר דפרק קמא דקדושין (דף
יב:) שזל דצריהם כסף מדינה וי"ל
דרב יהודה לא נתן סימן אלא
אסילעין לחודיהו ולא אחזי ואמנה
דהא אמרינן דהכולל (ב"ק דף ק. וס.)
המוקע לחצירו צאזנו נותן לו סלע
רבי יוסי הגלילי אומר מנה ואמרין
מאי מנה מנה זכרי תנן לו מנה
מדינה תנן ופשת דמנה זכרי תנן לו מנה
פריך מדרב יהודה וכתובה נמי אפילו
למלא דלמר כתובה דרזנן הוי מאתים
וזו צוריהם כמו למלא דלמר דלוריהם
דלא פליגי (לקמן קי:) אלא בשא אשה
בארץ ישראל וגירשה דקפוטקיא אס
נותן ממעות ארץ ישראל או ממעות
קפוטקיא וכן מנה דללמנה דהוי לכולי
דכתובת אלמנה מתלה של מורה:
וכח"ל

עין משפט נר מצוה

יב א מ"י פט"ז מה'ל'
אבות הלכה ז טור
ש"ע אה"ע סימן קס"ט
א:
יב ב מ"י פ"כ שס ה'ל' א
[נפ"ג הל' ח] סמן
עשין מה מ"ש פ"ח סימן
נח סע"ף א:
יד ג מ"י שס הלכה ז
טו"ע שס סע"ף ב:
זו ד ה מ"י פ"ח מה'ל'
מתנות עניים הלכה
טו סמן עשין קכ"ט טו"ע
י"ד סימן נח סע"ף ב:
זו ז מ"י שס הלכה טו
סמן שס טו"ע י"ד
סימן נח סע"ף ח:

לעזר רש"י

פלא"א [פילול"א].
רס"י (זהב), פירודי (זהב).

תוספות ר"ד (המשך)

דיחמי דשכרי אבוהון:
מתני' המשיא את בתו
סתם לא יפחות לה
מנ' וזו פסק להכניסה
ערומה לא יאמר הבעל
כשתבואי לביתי אכסה
[אותה] בכסות אלא מכסה
ועודה בבית אביה וכן
המשיא את היתומה לא
יפחות לה מנ' וזו
ואם יש בכיס מפרנסים
אותה לפי כבודו: אמר
אביי ו' וזו פשיטת
פ"י חמשים וזו מדינה
ממאי מדקתני אם יש
בכיס מפרנסים אותה
לפי כבודו ואמר' מאי
כיס וא"ר ארנקי של
צדקה ואי ס"ד ו' וזו
ממש אם יש בכיס
כמה יתבינן לה אלא
שי"מ ו' וזו פשיטת.
ת"ר יתום ויתומה שבאו
להתפרנס מפרנסים (אותה
לכ') את היתומה ואח"כ
מפרנסים היתום מפני
שהאיש דרכו לחזור ואין
האשה דרכה לחזור. ואי
קשיא הא תנן בפ"ב
דהריות האיש קודם
לאשה להחיות ולהשב
אבירה והאשה קודמת
לאיש לכסות ולהוציא
מבית השביה ובזמן
ששניהם עומדים בקלקלה
האיש קודם לאשה בכל
מעשיו פ"י אשה קודמת
לאיש לכסות מפני שבושת
האשה מרובה משל האיש
ואם ערומה אבל למוזנות
האיש קודם את להחיות
והזכיר חגי האב מפרנסים
היתומה קודם וא"ל האי
פרנסה פרנסה כסות דא"כ
אמאי תלי טעמא שאין
צדקה ויתור גדולה בבושת
האשה לחזר משל איש
ומתני' דהתם מיירי במדבר
או בספינה שאינו מוצא
לחזור ואם לא פרנסנו
ימות התם האיש קודם